

Komunikat do uczelni

Sprawa rekrutacji maturzystów obywateli Ukrainy w roku akademickim 2022/2023

W związku z licznymi zapytaniami uczelni w sprawie wytycznych i rekomendacji dotyczących rekrutacji maturzystów obywateli Ukrainy w roku akademickim 2022/2023, Ministerstwo Edukacji i Nauki przedstawia poniższe informacje.

1. Warunki przyjęć na studia

Jednym z podstawowych i autonomicznych uprawnień uczelni jest prawo do samodzielnego ustalania warunków przyjęć na studia. Uczelnia może kształtować warunki przyjęć na organizowane przez siebie studia, ale powinna to czynić z zachowaniem zasad określonych w ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2022 r. poz. 574 ze zm., dalej „ustawa PSWN”). Zgodnie z art. 69 ustawy PSWN przyjęcie na studia następuje przez rekrutację, potwierdzenie efektów uczenia się, przeniesienie z innej uczelni lub uczelni zagranicznej. Na studia pierwszego stopnia lub jednolite studia magisterskie może być przyjęta osoba, która posiada m.in. świadectwo lub dyplom uznany w Rzeczypospolitej Polskiej za dokument uprawniający do ubiegania się o przyjęcie na studia zgodnie z umową bilateralną o wzajemnym uznawaniu wykształcenia. W przypadku Ukrainy taką umową jest umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy *o wzajemnym uznawaniu akademickich dokumentów o wykształceniu i równoważności stopni* podpisana w dniu 11 kwietnia 2005 r., która weszła w życie z dniem 20 czerwca 2006 r. Zgodnie art. 3 ww. umowy świadectwa dojrzałości wydane w Rzeczypospolitej Polskiej oraz świadectwa o pełnym wykształceniu średnim wydane w Ukrainie uprawniają do ubiegania się o przyjęcie na studia w szkole wyższej państwa drugiej Strony. Oznacza to, że osoby posiadające świadectwo o pełnym wykształceniu średnim wydane w Ukrainie, które upoważnia do ubiegania się o przyjęcie na studia w uczelni ukraińskiej, mogą ubiegać się o przyjęcie na studia w Polsce.

2. Dokumenty z Ukrainy uprawniające do przyjęcia na studia

Od 2019 r. oficjalnym dokumentem uprawniającym do ubiegania się o przyjęcie na studia w Ukrainie jest Świadectwo uzyskania pełnego wykształcenia średniego (свідоцтво про здобуття повної загальної середньої освіти). Wcześniej świadectwem uprawniającym do podjęcia studiów wyższych był Atestat o pełnym średnim wykształceniu (Атестат про повну загальну середню освіту). Do ubiegania się o przyjęcie na studia w Ukrainie uprawniają również uzyskane w poprzednim systemie świadectwa o uzyskaniu wykształcenia średniego, świadectwa ukończenia średniej szkoły zawodowo-technicznej oraz świadectwa ukończenia średniej szkoły zawodowej.

Z kolei zgodnie z art. 70 ust. 3 ustawy PSWN w Polsce podstawą przyjęcia na studia pierwszego stopnia lub jednolite studia magisterskie są wyniki egzaminu maturalnego. O tym jakie wyniki stanowią podstawę przyjęcia na studia decyduje uczelnia. Zgodnie z art. 70 ust. 4a ww. ustawy

uczelnia może przeprowadzić egzaminy wstępne dla osób ubiegających się o przyjęcie na studia pierwszego stopnia lub jednolite studia magisterskie na podstawie świadectwa, dyplomu lub innego dokumentu, o którym mowa w art. 69 ust. 2 pkt 4–7 (świadectwa zagraniczne), w przypadku konieczności sprawdzenia uzdolnień artystycznych, sprawności fizycznej lub szczególnych predyspozycji do podejmowania studiów lub w zakresie nieobjętym wynikami egzaminu zagranicznego lub wynikami kształcenia ujętymi na tym świadectwie, dyplomie lub dokumencie.

W związku z powyższym brak wyniku na świadectwie w określonym zakresie daje możliwość przeprowadzenia tych egzaminów.

Należy mieć na względzie, że zasady przyjęć maturzystów z Ukrainy, w szczególności ustalenie przeliczników wyników matur i zagranicznych dokumentów, powinny zostać określone przez uczelnie w taki sposób, aby zapewnić równe i sprawiedliwe zasady przyjęć na studia oraz niedyskryminacyjny względem obywateli RP charakter rekrutacji, a jedynym kryterium wstępu na studia powinna być ocena wiedzy i umiejętności kandydata. Próba wprowadzenia odrębnych regulacji dla różnych grup kandydatów na studia, może prowadzić do sformułowania zarzutu nierównego traktowania podmiotów.

3. Szczególne zasady w 2022 r.

Według informacji przekazanej przez stronę ukraińską, w 2022 r. odwołano egzaminy końcowe, tzw. Państwową Certyfikację Końcową (ДПА - Державна підсумкова атестація), a rekrutacja dotycząca kształcenia na studiach odbywać się będzie w sposób szczególnie określony przez Ministerstwo Edukacji i Nauki Ukrainy bez korzystania z wyników Niezależnej Oceny Zewnętrznej (ЗНО - Зовнішнє незалежне оцінювання). Minister Oświaty i Nauki Ukrainy poinformował Ministra Edukacji i Nauki RP, że ze względu na rosyjską agresję militarną na Ukrainę Rada Najwyższa Ukrainy zmieniła podejście do organizacji procesu rekrutacyjnego.

W 2022 r., aby przystąpić do studiów licencjackich, kandydaci będą musieli zdać jeden Krajowy Test Wielopredmiotowy (НМТ - Національний мультипредметний тест) składający się z trzech przedmiotów (język ukraiński, matematyka, historia Ukrainy), który zostanie przeprowadzony w formie nadzorowanego komputerowego egzaminu online w klasach komputerowych.

Oprócz sesji głównej Krajowego Testu Wielopredmiotowego, zostaną przeprowadzone również sesje dodatkowe. Na stronie Ukraińskiego Centrum Oceny Jakości Edukacji (<https://testportal.gov.ua/revestratsiya-2/>) zamieszczone są informacje dotyczące możliwości wzięcia udziału w sesjach Krajowego Testu Wielopredmiotowego.

Informacje w sprawie organizacji egzaminu (rejestracja, wybór ośrodka egzaminacyjnego, procedury), w tym na terenie Polski, są dostępne na stronie Ukraińskiego Centrum Oceny Jakości Edukacji (<https://testportal.gov.ua/>).

4. Apostille na dokumentach ukraińskich

Odnosząc się do podejmowanej przez uczelnie kwestii wymogu opatrywania dokumentów apostille, zwracamy uwagę, że decyzja co do wymogów dotyczących dokumentów pozostaje w gestii uczelni, wymóg przedkładania dokumentów opatrzonych apostille nie wynika z przepisów ustawy PSWN.

5. Rekomendacje dot. dostarczania dokumentów i szczególny tryb przyjęć

Do Ministra Edukacji i Nauki docierają sygnały dotyczące kandydatów na studia, którzy mają problemy z dostarczaniem oryginalnych dokumentów (świadectw). Problemy z dostarczaniem oryginalnych dokumentów wynikają np. z powodu pozostawienia w miejscu stałego zamieszkania lub utraty tych dokumentów w wyniku działań wojennych.

Zauważyć należy, że z ustawy PSWN nie wynika obowiązek przedłożenia oryginałów dokumentów (świadectwa) w trakcie rekrutacji.

Mając powyższe na uwadze, MEiN rekomenduje stosowanie warunkowego przyjmowania na studia obywateli Ukrainy na podstawie kopii dokumentów nadesłanych drogą elektroniczną lub pozyskanych elektronicznie z wiarygodnej bazy danych¹ – bez oryginałów tych dokumentów. Oryginały dokumentów powinny zostać dostarczone w terminie późniejszym ustalonym przez uczelnię.

Zgodnie z przepisami uczelnia ustala warunki, tryb oraz termin rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji oraz sposób jej przeprowadzenia. W związku z powyższym uczelnie w przepisach wewnętrznych mogłyby uwzględnić zapis dotyczący terminu przedłożenia oryginałów dokumentów (w szczególności w przypadku kandydatów z Ukrainy).

Jednocześnie należy pamiętać, że stosowna uchwała senatu jest udostępniana nie później niż do dnia 30 czerwca roku poprzedzającego rok akademicki, którego uchwała dotyczy. Natomiast ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. poz. 583 ze zm.) daje jednak możliwość dokonania przez uczelnie w roku akademickim 2022/2023 zmian w już podjętych uchwałach rekrutacyjnych (ustalających warunki, tryb oraz termin rozpoczęcia i zakończenia

¹ Z informacji przedstawianych przez stronę ukraińską na spotkaniach dotyczących uznawalności dokumentów lub kwalifikacji wynika, że informacje udostępniane przez stronę ukraińską elektronicznie m.in. w bazie pod adresem <https://info.edbo.gov.ua/edu-documents/> są wiarygodne, jednakże mogą być one niepełne, pewnych informacji może brakować, a przede wszystkim dostęp do szczegółowych dokumentów zamieszczonych w bazie mają wyłącznie posiadacze tych dokumentów. Jednocześnie przedstawiciele ukraińskiego ośrodka ENIC/NARIC deklarowali możliwość współpracy w zakresie potwierdzania dokumentów.

rekrutacji) – pozwala to uczelniom na bieżące regulowanie kwestii przyjęć na studia w związku z sytuacją osób opuszczających terytorium Ukrainy.

Ponadto w sytuacji nieodwracalnej utraty oryginalnych dokumentów (świadectw) istnieje możliwość potwierdzenia wykształcenia uzyskanego za granicą w drodze decyzji administracyjnej wydanej przez Kuratora Oświaty².

Należy również wskazać, że w odniesieniu do cudzoziemców, zastosowanie znajdują przepisy Działu VIII ustawy PSWN: "Cudzoziemcy w systemie szkolnictwa wyższego i nauki". Przepisy wskazanego działu, w art. 323 ust. 1 określają podstawy prawne podejmowania

² Zgodnie z art. 93a pkt. 2 ustawy o systemie oświaty, Kuratorzy Oświaty mogą przeprowadzić postępowanie w sprawie potwierdzenia wykształcenia oraz uprawnień do ubiegania się o przyjęcie na studia wyższe w Polsce.

Zapewnienie takiej możliwości stanowi wypełnienie zobowiązania wynikającego z przystąpienia Polski do Konwencji o uznaniu kwalifikacji związanych z uzyskaniem wyższego wykształcenia w Regionie Europejskim, sporządzonej w Lizbonie dnia 11 kwietnia 1997 r., zgodnie z którą w procedurach uznawania kwalifikacji zagranicznych (w tym świadectw maturalnych) należy oceniać wyłącznie wiedzę i umiejętności osoby ubiegającej się o uznanie wykształcenia, a tym samym nie dopuścić do dyskryminowania posiadacza świadectwa ze względu na wszelkie inne aspekty pozamerytoryczne.

Procedurę potwierdzenia wykształcenia można stosować, jeśli spełnione są następujące kryteria wymienione w art. 93a ustawy o systemie oświaty:

„Art. 93a Jeżeli przedłożenie oryginału albo duplikatu świadectwa lub innego dokumentu, o którym mowa w art. 93 ust. 3, albo uwierzytelnienie tego świadectwa lub innego dokumentu napotyka trudne do usunięcia przeszkody dla osoby, która:

1) uzyskała status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą lub która posiada zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz.U. z 2020 r. poz. 35, 2023, 2320 i 2369 oraz z 2021 r. poz. 159), lub

2) została poszkodowana w wyniku konfliktów zbrojnych, klęsk żywiołowych lub innych kryzysów humanitarnych, spowodowanych przez naturę lub człowieka

- wykształcenie uzyskane przez tę osobę za granicą lub posiadane przez tę osobę uprawnienia do kontynuacji nauki uzyskane za granicą, w tym uprawnienia do ubiegania się o przyjęcie na studia wyższe, może być potwierdzone w Rzeczypospolitej Polskiej w drodze decyzji administracyjnej jako wykształcenie podstawowe, gimnazjalne, zasadnicze zawodowe, zasadnicze branżowe, średnie branżowe oraz średnie lub uprawnienia do kontynuacji nauki w Rzeczypospolitej Polskiej.”

Art. 93b [Właściwość kuratora w sprawach o uznanie świadectwa]
1. W sprawach o uznanie świadectwa lub innego dokumentu, o których mowa w art. 93 ust. 3, albo o potwierdzenie wykształcenia lub uprawnień do kontynuacji nauki, o których mowa w art. 93a, właściwy jest kurator oświaty ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się, zwanej dalej „wnioskodawcą”, a w przypadku braku miejsca zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej - kurator oświaty właściwy ze względu na siedzibę instytucji, w której wnioskodawca zamierza złożyć świadectwo lub inny dokument wydany za granicą.

2. Jeżeli stroną postępowania jest wnioskodawca, o którym mowa w art. 93a pkt 1, decyzję administracyjną wydaje kurator oświaty właściwy dla województwa mazowieckiego.

i odbywania przez cudzoziemców m.in. studiów. Podstawę taką tworzą m. in. decyzje administracyjne rektora (art. 323 ust. 1 pkt 6 ustawy PSWN).

Wobec powyższego rekomenduje się również uwzględnienie możliwości przyjmowania kandydatów na studia z Ukrainy na podstawie decyzji administracyjnej rektora z pominięciem trybu rekrutacji przewidzianej w art. 69 ustawy PSWN.

6. Kursy przygotowawcze

Należy również odnieść się do kwestii kursów przygotowawczych do podjęcia nauki. Cudzoziemcy odbywający inne formy kształcenia na podstawie art. 323 ust. 1 ustawy PSWN, w tym kursy przygotowawcze do podjęcia nauki w języku polskim i kursy języka polskiego, nie posiadają statusu studenta. Tym samym nie posiadają uprawnień osoby odbywającej studia wyższe i nie mogą korzystać ze zniżek przeznaczonych dla studentów, np. na bilety komunikacji miejskiej.